

СТЕНОГРАМА

засідання "круглого столу" на тему:
"Парламентський контроль за виконанням
Закону "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти"

12 липня 2021 року

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Радий вас вітати від імені Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях, Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин.

Шановні колеги, ми сьогодні проводимо "круглий стіл" на тему: "Парламентський контроль за виконанням Закону "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти". Цей захід ми проводимо згідно затвердженого плану роботи нашого комітету, він був проголосований на засіданні нашого комітету.

Всі ми розуміємо, що цей "круглий стіл" присвячений особливій категорії громадян, які потребують особливого захисту від нашої держави, саме особи, які зникли в умовах збройного конфлікту, військової агресії з боку Російської Федерації та члени їх сімей. Зрозуміло, що як і поранені, загиблі, тобто зниклі безвісти є постраждалими внаслідок цієї війни з боку Російської Федерації, мають право на повагу та захист.

Саме з метою врегулювання правового статусу таких осіб і був прийнятий 12 липня 2018 року Верховною Радою України Закон "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти". Ми сьогодні якраз і проводимо цей захід – саме сьогодні третя річниця з дня прийняття цього закону. Проте, на жаль, ми як народні депутати, які працюють в профільному комітеті, ми бачимо, що цей закон не просто не запрацював, а, напевно, і не зміг запрацювати, бо не працюють ні окремі якісь норми, а взагалі не працює весь закон. Тому після прийняття його якихось суттєвих змін в ситуації з розшуком осіб, зниклих безвісти, не відбулось. Ми так само не знаємо точну

кількість осіб, у нас немає єдиного реєстру, не працює система соціальної допомоги родичам осіб, зниклих безвісти за особливими обставинами.

Як ви знаєте, 11 листопада 2020 року Президент України Володимир Зеленський підписав указ, згідно з яким уряд мав розробити та затвердити комплексний план щодо забезпечення захисту прав та інтересів осіб, зниклих безвісти за особливих обставин. Цей план має забезпечити ефективну діяльність комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та функціонування єдиного реєстру таких осіб.

На даний час і комісія, яка обрана, вона функціонує, і реєстр на папері існує, але на практиці, на жаль, все не так, як хотілось.

Наш комітет згідно цього закону направив свого представника до цієї комісії. Він сьогодні присутній, це народний депутат восьмого скликання, мій радник як голови комітету, пані Ірина Суслowa.

Саме аналізуючи те, що відбувається, ми вирішили провести цей захід. Ми хотіли почути від уповноважених осіб, від громадських організацій, правозахисних організацій, яким чином терміново потрібно змінити цю ситуацію. На наш погляд, це потрібно зробити, в першу чергу, зміною діючого закону. Ми неодноразово піднімали це питання, і за нашою інформацією, Кабінет Міністрів України готує такі зміни. Не знаю, як довго буде це відбуватися, я думаю, що сьогодні ми почуємо, можливо, від представників Кабміну, що зараз з цими змінами.

Також хочу всім повідомити, що на даний час є і розроблений нами, членами нашого комітету, законопроект, який розробляла, в першу чергу, моя команда разом з помічниками, з радниками моїми. Законопроект напрацьований, і якщо Кабінет Міністрів, ми побачимо, що він буде затягувати цей процес, ми готові реєструвати наш законопроект. І виходячи з того, що саме наш комітет є профільним щодо зміни цього закону, ми вважаємо абсолютно слухним, щоб саме наш комітет і подавав зміни до цього закону. Такий комітетський законопроект, де підписантами стануть, я

не знаю, чи всі члени нашого комітету, але точно більшість. Я думаю, що представники монокоаліції, різних фракцій готові будуть підписатись під цим законопроектом.

Це коротко те, що я хотів сьогодні на початку сказати, окреслити проблематику, запросити всіх до фахової дискусії і також наголосити, що з урахуванням часу є регламент, прошу всіх виступаючих дотримуватися регламенту – 5 хвилин на виступ. Після того, як у вас закінчується час, у вас автоматично буде вимикатись мікрофон, це буде робити наш секретаріат. Тому дуже вас прошу дивитися за часом.

Дякую, колеги.

Запрошую до слова Іванкевича Віктора Вікторовича – представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Прошу, Вікторе Вікторовичу, вам слово.

ІВАНКЕВИЧ В.В. Дякую, Дмитре Валерійовичу.

Шановні учасники цього "круглого столу", сьогодні рівно три роки, як уже було сказано, з дня ухвалення Верховною Радою Закону "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти". Результати здійснюваного Уповноваженим парламентського контролю дозволяють констатувати, що за цей час належне виконання норм закону так і не відбулося. За результатами реагування на подані Уповноваженим до Прем'єр-міністра в липні 2020 року та віце-прем'єр-міністра – міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій (вересень 2020 року) комісія з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин провела своє перше установче засідання лише у жовтні 2020 року.

Усі проведені комісією засідання до сьогодні носять суто організаційний характер, два – у 2020 року і 5 – у 2021 році, в цьому році. Хочу сказати, що був прийнятий ряд рішень, які, на жаль, ще не реалізовані. Питання щодо початку розшуку зниклих осіб, а також надання їм статусу

зниклих безвісти комісією ще не розглядалися. Крім того, досі не забезпечено утворення єдиного реєстру зниклих безвісти, який необхідний для забезпечення ефективного розшуку таких осіб.

Через збройний конфлікт, розпочатий Російською Федерацією проти України, зниклими безвісти у Донецькій та Луганській областях вважаються 258 осіб: 191 особа з числа цивільного населення, 67 військовослужбовців і резервістів.

Зволікання із початком розшуку осіб, зниклих безвісти, порушує право їх сімей на з'ясування долі та місця перебування рідних, передбачених статтею 24 Міжнародної конвенції про захист усіх осіб від насильницьких зникнень, до якої Україна приєдналася 17 червня 2015 року. Наслідком не досить ефективної роботи комісії є також порушення права родичів зниклих безвісти осіб на соціальний захист, гарантований Законом "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти", і зокрема на одержання пенсії по втраті годувальника.

Тому результати проведеного Уповноваженим парламентського контролю за додержанням прав зниклих безвісти та їхніх сімей є вкрай невтішними. Проведений нами аналіз норм Закону "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти" засвідчує ряд недоліків, які можуть сприяти порушенню прав людини, зокрема щодо надання статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин.

Статтею 4 закону, наприклад, визначено, що такий статус може надаватися за заявою родичів або за рішенням суду. Такі різні способи набуття статусу за тривалістю і необхідністю обґрунтування можуть розглядатися як дискримінація стосовно членів сімей, у яких зниклі безвісти. Тому, безумовно, для забезпечення ефективних заходів щодо розшуку осіб, зниклих безвісти, та додержання прав їхніх рідних чинний закон потребує суттєвого доопрацювання.

Міністерством юстиції зараз розроблений відповідний проект закону, який в робочому порядку було передано до секретаріату Уповноваженого на розгляд. Він містить ряд суперечливих норм, які не можуть бути підтримані, зокрема щодо передачі Уповноваженому функцій комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин. Практика функціонування інституції омбудсменів у світі не передбачає надання їм подібних повноважень виконавчої влади.

Крім того, переформатування вже існуючої комісії призведе лише до затягування початку фактичного розшуку зниклих осіб та не гарантуватиме поновлення прав родичів зниклих осіб на з'ясування долі своїх рідних.

Також ми сподіваємось, що озвучені сьогодні питання та пропозиції дозволять Мін'юсту належним чином доопрацювати і зорієнтуватися в цьому законопроекті. І ми чекаємо на офіційну його засилку для того, щоб або підтримати або надати свої пропозиції щодо врахування.

Дякую за увагу.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, Вікторе Вікторовичу.

Надаю слово Антону Кориневичу – Постійному Представнику Президента України в Автономній Республіці Крим.

Будь ласка, пане Антоне.

КОРИНЕВИЧ А.О. Добрий день, шановні колеги! Добрий день, шановний пане голово Дмитре Валерійовичу! Я радий всіх бачити, і дякую комітету за проведення цього заходу, і зокрема за увагу до цього питання.

Для нас, як для органу, який працює по території і по нашим громадянам, які мешкають на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, звичайно, що ключовим для цього питання є включення тимчасово окупованих територій АКТР та міста Севастополя у, по суті, предмет дії відповідного закону. І я, чесно, не можу

собі уявити, яким чином народні депутати у 2018 році могли проголосувати закон виключно для Донбасу.

Розуміючи, підтримуючи важливість цього питання на Донбасі і, звичайно, розуміючи цифри і масштабність, і системність, я не можу уявити, чому Автономна Республіка Крим та місто Севастополь випадали і випадають зараз по суті з дії чинного закону.

Разом з тим, ми як члени комісії знайшли абсолютне розуміння у членів комісії, які є наразі, щодо того, що Крим не може і не повинен випадати з-під дії цього закону. І формулювання можна шукати різні, називати конкретні тимчасово окуповані території або ж зазначати їх в цілому, але дві адміністративно-територіальні одиниці нашої держави не можуть випадати з-під дії відповідного закону.

Тому, звичайно, виходячи з практики застосування Закону України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти" від 12 липня 2018 року, очевидним є те, що наразі існує необхідність у змінах до відповідного закону. Тому ми абсолютно підтримуємо таке положення і відповідно те, що цей законопроект потребує змін.

Найбільш проблемними на сьогодні питаннями, як на нашу думку, щодо цього закону є такі: статус і повноваження комісії. Власне, наразі на комісію покладено ряд невластивих для неї функцій, завдань та повноважень, які вона як консультативно-дорадчий орган, на жаль, не спроможна реалізувати у практичній площині. Зокрема до таких завдань та повноважень комісії можна віднести: з'ясування долі та місця перебування осіб, зниклих безвісти, збір та управління інформацією, необхідною для здійснення розшуку осіб, забезпечення обміном інформацією та таке інше.

Провідними напрямками діяльності комісії могли бути, насамперед: налагодження ефективної міжвідомчої взаємодії між суб'єктами, відповідальними за здійснення заходів з розшуку осіб, зниклих безвісти, та іншими суб'єктами, уповноваженими на такі дії.

Друге. Функціонування та ведення єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин. Наразі відповідний реєстр фактично так і залишається не створеним. Під час створення окремого єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, за доцільне вбачається його максимальна інтеграція та синхронізація з автоматизованими інформаційно-пошуковими системами "Розшук" та "Впізнання".

Інформацію щодо осіб, зниклих безвісти за особливих обставин та в умовах збройного конфлікту, можливо отримувати шляхом фільтрації відомостей з наведених баз даних. Також варто відзначити, що частина відомостей з баз даних щодо осіб, зниклих безвісти в умовах збройного конфлікту, та осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, має носити відкритий характер. Дані кроки є важливими в контексті імплементації засад національної моделі неперехідного правосуддя, а також у інформуванні родичів зазначених осіб, громадян України та міжнародних партнерів.

Інші проблемні аспекти вбачаються такі: це уточнення понять, які вживаються в Законі України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти", з метою покращення їх практичного вжитку, зокрема врахування специфіки протікання міжнародного збройного конфлікту на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя (дуже важливо, щоб всі ми розуміли, що в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі йде міжнародний збройний конфлікт, йде війна), подолання юридичних колізій норм, які у змісті самого закону та Постанови Кабінету Міністрів від 14 серпня 2019 року про затвердження порядку ведення єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, так і подолання суперечностей частини їх положень нормам інших законодавчих актів та нормативно-правових актів України; коригування переліку суб'єктів, які мають право вносити відомості до реєстру і таке інше.

Таким чином, ми розуміємо і абсолютно підтримуємо, що необхідно вносити відповідні зміни до закону. Представництво Президента України в

Автономній Республіці Крим в межах компетенції готове долучитися до процесу вдосконалення національного законодавства в галузі забезпечення прав осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та їх родичів. Відповідні пропозиції нами надано в Міністерство юстиції, зокрема за 2 місяці ми двічі подавали відповідні пропозиції на адресу Міністерства юстиції України, і готові відповідно брати участь в цій роботі.

Дякую за увагу.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пане Антоне.

Шановні колеги, переходимо до розділу "Ситуація з розшуком осіб, зниклих безвісти за особливих обставин". Надаю в цій секції першому слово пану Олексію Ілляшенку, заступнику міністра з питань ветеранів. Будь ласка.

ІЛЛЯШЕНКО О.В. Дякую, шановний Дмитре Валерійовичу, шановні колеги.

По-перше, Міністерство в справах ветеранів України всебічно підтримує важливість цієї проблематики і те, що дійсно потрібно активізувати роботу щодо розшуку зниклих безвісти, особливо тих, які відносяться до категорії "за особливих обставин".

Я хочу ще раз нагадати, що дійсно закон, він говорить про правовий статус зниклих безвісти, а комісія трошки розширює, точніше звужує напрямок діяльності з точки зору того, що крім громадян України, ви знаєте, законом передбачено, що зниклими безвісти також визначаються іноземні громадяни, які перебувають на законних підставах в Україні. Тобто я тут погоджуюсь і також з паном Антоном Кориневичем, що Крим потрібно згадати, Севастополь, тому що дійсно питання виникають стосовно правового статусу цієї тимчасово окупованої території, тому що є певні дискусії щодо визнання військовим чи не військовим конфлікт. Пане Антоне, я також вважаю, що потрібно якимось чином звернути на це увагу.

Що стосується нашого міністерства. Положенням про Міністерство у справах ветеранів України дійсно передбачається, що ми сприяємо розшуку зниклих безвісти і також сприяємо поверненню військовополонених і так далі, і тому подібне. Разом з тим, протягом кінця десь шести місяців 2019 року, коли ми були в статусі Міністерства у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб, ми планували забрати на себе цю лінію роботи повністю і готували відповідний проект закону, нам допомагало Міністерство юстиції, але ми тоді були центральним органом виконавчої влади, який відповідав за формування та реалізацію державної політики щодо імплементації норм міжнародного гуманітарного права в Україні. На даний час Міністерство у справах ветеранів не є відповідальним за імплементацію норм міжнародного гуманітарного права в Україні, і тому можемо працювати безпосередньо в дуже вузьких рамках відповідальності нашого міністерства.

Тому я хотів би, щоб ми під час сьогоднішнього "круглого столу" все ж таки дійшли висновку: перше, які зміни потрібно вносити до закону, в тому числі те, що ми будемо пропонувати і вже пропонуємо внести до відповідальних органів виконавчої влади, які мають відношення до цієї комісії. Також Міністерство у справах ветеранів України як окремим, тому що зараз ми не є навіть представниками в комісії, тому що ми не зазначені ... *(не чути)* Водночас потрібно запитати і вислухати наших колег, які мають відношення до участі в цій комісії з точки зору технічного забезпечення роботи комісії, тому що, наскільки нам відомо, проблеми були, починаючи з організації технічного забезпечення і реєстру.

Тобто в нас є дві проблеми: перша проблема законодавчого рівня щодо зміни термінів категорії осіб і так далі; друга проблема пов'язана з організацією забезпечення роботи самої комісії, тому що це також дуже велика проблема для нашої держави сьогодні, враховуючи наші фінансові та економічні можливості.

Тому, підсумовуючи свою доповідь, скажу, що ми абсолютно підтримуємо необхідність внесення відповідних змін до законодавства, у разі додаткового опрацювання ми дамо свої пропозиції. І водночас хочу звернути увагу на можливість продовження роботи комісії з точки зору технічної й організаційної.

Тому робота продовжується. Ми маємо інформацію і від родин, зниклих безвісти і загинувших, ми маємо інформацію відповідно під час звернень і роботи з військовослужбовцями Збройних Сил, тому що фактично всі вони одночасно є учасниками бойових дій, і ми маємо відповідну інформацію і готові нею ділитися з правоохоронними органами, і працювати в цій комісії. Водночас потребує змін до законодавства і технічні зміни в роботі самої комісії.

Дякую за увагу. І ми готові підключатися до активної роботи.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пане Олексію.

Наступний виступаючий Секретар Віталій Віталійович – перший заступник керівника прокуратури Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Будь ласка.

СЕКРЕТАР В.В. Добрий день! Дякую, Дмитре Валерійовичу.

Дійсно, я хотів би підтримати слова, які були сказані паном Антоном Кориневичем. Тому що лише матеріали наших кримінальних проваджень досудового розслідування вказують на те, що, як мінімум, ми можемо з точністю говорити, що близько 13 осіб зараз у нас зникли безвісти в умовах збройного конфлікту. І сьогодні у нас є на слуху ці ж і прізвища Ервіна Ібрагімова, Тимура Шаймарданова, Сейрана Зінедінова, про яких ви прекрасно знаєте, і кримінальні провадження стосовно яких розслідуються.

Водночас я хотів би звернути увагу, що органи досудового розслідування, в даному випадку Головне управління Національної поліції

АКР та міста Севастополя, тісно співпрацює із громадськими організаціями для того, щоб встановити ту інформацію стосовно осіб, які зникли безвісти, з різними органами державної влади, в тому числі із Прикордонною службою, і є випадки взаємодії з Міністерством закордонних справ, і з Меджлісом кримськотатарського народу.

Ми в ході досудового розслідування намагаємося отримувати якомога більше відомостей від родичів осіб, які зниклих безвісти, для того, щоб отримати більш детальну інформацію стосовно вказаних фактів, а також відібрання відповідних зразків, їхніх біологічних зразків.

Хотів би звернути увагу, що на даний момент, як ви пам'ятаєте, найсерйознішим і першим випадком зникнення особи – це був факт зникнення Решата Аметова, якого потім було знайдено вбитим. Зараз нами повідомлено про підозру трьом особам у вчиненні вказаного злочину, один з яких є громадянином Російської Федерації. Ми надіслали відповідний запит про міжнародну правову допомогу до Російської Федерації для вручення цього повідомлення про підозру російськими компетентними органами. І після надходження відповіді, завдяки прийнятих нещодавно вами змін до законодавства стосовно процедур заочного розслідування, ми будемо спрямовувати відповідне клопотання до суду для того, щоб притягувати вказаних осіб до відповідальності.

Крім того, ми використовуємо свої механізми, передбачені нам і надані законом повноваження для того, щоб інформувати і Міжнародний кримінальний суд стосовно таких випадків, і зараз ми готуємо інформаційне повідомлення, яке ми плануємо закінчити в цьому році, стосовно фактів переслідування осіб, в якому вказати і факти безвісного зникнення наших громадян для того, щоб оцінка діям держави-окупанта була надана не тільки в національному законодавстві, а також і на міжнародному рівні за допомогою механізму міжнародного кримінального суду.

У мене все.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пане Віталію.

Надаю слово Олександрі Дворецькій – членкині правління благодійного фонду "Восток-SOS".

ДВОРЕЦЬКА О.М. Доброго дня, колеги. Постараюся дуже стисло розказати трошки про те, як відбувається зараз комунікація із родичами зниклих безвісти. Насправді, дуже важливе зараз обговорення. І говорити про те, що закон, на жаль, в тому вигляді, в якому його приймали три роки тому, як ми за нього вболівали і приймали участь в розробці, він не запрацював на повну. Тому що саме комунікація з родичами і надання їм відповідної інформації, необхідної для того, щоб вони почували себе постійно в контакті із державою і розуміли, що сьогодні відбувається, воно покладено на комісію.

Комісія повинна і надавати інформацію, що стосується стану розслідування, актуальну інформацію, підтримувати зв'язок з родичами, інформувати про можливість соціального захисту, інформувати про інші події, які відбуваються у зв'язку з розшуком зниклих безвісти. І, на жаль, такої інформації зараз немає.

І тому, коли ми будемо говорити про зниклих безвісти, ми будемо абсолютно точно говорити про дві категорії в розрізі цього закону: це і про військових, і про цивільних осіб. І насправді комунікація щодо цивільних осіб, вона зовсім ускладнена, тому що незрозуміло, в який момент родичі це дізнаються. Вони починають просто шукати якусь інформацію, як їм далі діяти, якщо вони втратили зв'язок з людиною в зоні конфлікту. Вони шукають якоїсь детальної інформації і не можуть її знайти, не розуміють, до кого вони можуть звернутися, хто може їм допомогти. Тому йде звичайний такий шлях, що вони звертаються до поліції, і поліція застосовує до них ті ж правила, які стосуються роботи із зниклими на інших територіях, на всій

території України, не враховуючи якусь специфіку, яка стосується збройного конфлікту. Також не отримують цієї інформації, як, здається, ДНК-експертиза і чи працюють пошукові групи, кому, і в якому стані можуть надавати інформацію. І це створює таку дуже нервову ситуацію і напругу між жертвами цього збройного конфлікту.

Тому ми будемо говорити про відсутність можливості доступу у деякої категорії родичів до території, де особа зникла безвісти, і часто вона чує те саме від органів поліції, що відсутність доступу не дає можливість проводити дії по розшуку зниклих безвісти, і люди лишаються сам-на-сам з цією ситуацією. Тому дуже важливий елемент роботи комісії, дуже важливий елемент роботи цього закону був саме в комунікаційній такій складовій: це те, що інформація в реєстр вноситься, що родичі можуть на будь-якому з етапів звернутися до комісії та дізнатися про ситуацію саме конкретно з їх представником, з їх родичем чи близьким і отримати детальну інформацію, що робить держава для тієї чи іншої особи для того, щоб їх розшукати. А також питання про те, яким чином повідомляється про ситуацію, коли треба їхати на впізнання чи коли людина буде знайдена або живою, якщо вона там перебуває в полоні, або в іншій ситуації опинилась, або якщо вона загинула. Це має також і правові наслідки. Тому, мені здається, дуже важливо під час зміни законодавства також комунікувати про те, що буде відбуватися із цією інформаційною складовою.

Я бачу тут у нас серед слухачів також Об'єднання родичів зниклих безвісти, я думаю, що вони теж розкажуть про це. Але варто не втратити цю складову при зміні законодавства.

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пані Олександро.

Шановні колеги, ми не будемо обговорювати окремі питання після секцій. Ми будемо робити загальне обговорення. І я прошу всіх бажаючих

записуватись в чат. І я буду потім надавати можливість все сьогодні почути і прокоментувати.

Отже, шановний наступний виступаючий якраз Володимир Максимченко – голова комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Будь ласка, пане Володимире.

МАКСИМЧЕНКО В. Добрий день, Дмитре Валерійовичу! Добрий день, шановні гості! Дякую за надане слово.

Насамперед, я повністю погоджуюсь з тим, що сказали мої колеги по комісії, і в цілому долучаюсь до того, що сказала пані Олександра. Всі ми знаємо, що сьогодні третя річниця прийняття закону, і, на жаль, цей закон так і не запрацював в повній мірі до цього часу в зв'язку з певними труднощами, які виникли.

Ми всі розуміємо, що закон написаний був, я не знаю, наскільки він швидко був написаний і що намагалися викласти в ньому, але є дуже багато питань стосовно того, чому він не працює. Він не працює по причині того, що не врегульовано питання матеріально-технічного забезпечення, коли писали цей закон. Я не розумію, чому саме вказувалось Секретаріат Кабінету Міністрів України.

Не врегульовано питання реєстру. На сьогоднішній день, я так розумію, реєстрів дуже багато, їх багато як і в громадських організаціях, так і в силових структурах. Але загальні цифри ми насправді на сьогоднішній день не знаємо. За офіційними даними міжнародних громадських організацій у нас цивільних осіб, зниклих безвісти, вважається 801 особа. Не піднімаємо питання на рахунок військовослужбовців і силових структур. Тому загальна кількість у нас більше тисячі людей.

Стосовно пошукових робіт. На жаль, ми розуміємо, що в зв'язку з тим, що на сьогодні закон не працює, ми не можемо сформувати пошукові групи і

повноцінно запустити роботи пошукових груп до часу, поки ми не врегулюємо питання. Тому я маю надію, що найближчим часом законопроект Міністерства юстиції з поправками, які надасть комісії й інші центральні органи влади, з обговоренням цієї загальної позиції, що все ж таки він вийде. І я маю надію, що він врегулює всі питання, які на сьогоднішній день стоять відкритими.

Щодо майбутньої роботи, я бачу, що ми фактично можемо запрацювати після того, як врегулюємо ці основні три напрямки, які на сьогоднішній день відкриті, на жаль, іншого шляху, ніж зміни до закону, на сьогоднішній день в нас немає. Я лише хочу сказати про те, що ми найближчим часом маємо підписати меморандум з міжнародною комісією з питань безвісти зниклих стосовно співпраці. Це, я думаю, буде протягом одного місяця, тому ми проінформуємо суспільство стосовно цього приводу, і найближчим часом я маю, після того, як закон вже вступить в силу, законопроект, я маю надію, що за нього проголосують, він стане дієвим, і ми зможемо повноцінно розпочати роботу.

Я дякую за увагу. Це, в принципі, все, що я хотів сказати на сьогоднішній день.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую.

Наступна виступаюча пані Інна Драганчук – заступниця міністра Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.

Будь ласка, пані Інно.

ДРАГАНЧУК І.О. Доброго дня, шановні колеги, доброго дня, Дмитре Валерійовичу. Я би хотіла зараз поділитись, напевно, своїм враженням про роботу комісії ... *(не чути)* між представником держави і безпосередньо громадянином України, який, розуміючи, на місці родин, які втратили будь-який зв'язок зі своїми рідними, зниклими безвісти, є велика прірва. Тобто ті

люди, фактично заради яких цю комісію створювали для того, щоб допомагати, це одна сторона і одні учасники цього процесу. Представники держави, які з різних сторін намагаються цей процес запустити і знають аргументи, чому цей процес неможливий, він дуже складний, це інша сторона. Жодній із сторін не може бути легше від того, що в нас є дуже багато обмежень в тому, що цей закон, який був прийнятий 3 роки тому, що він є станом на сьогодні абсолютно нереальним для своєї реалізації, конфлікт норм, які там закріплені, він спостерігається не в одній статті.

Мені здається, що основна причина того, що тепер іншого не існує, це виключно проблема того, що фундаментовано все саме на рівні закону. Якби було більше відпущено на рівень підзаконних нормативно-правових актів, додаткове регулювання, то робота цієї комісії могла би бути значно більш легкою у своєму запуску, ніж те, що для того, щоб нам побороти і перезапустити якісь норми, нам потрібно зараз вносити додаткові зміни до закону.

На мій особисто суб'єктивний погляд, це, напевно, буде не позиція міністерства, а особистий погляд як громадянина України. Проблема наступна: вона полягає тільки в тому, що немає єдиного відповідального суб'єкту цього процесу, немає єдиного органу, який відповідає за те, що ця комісія має працювати. Алгоритм, який запропонують мої колеги з Міністерства юстиції, він для нас є абсолютно прийнятним з точки зору, скажемо так, конструкції щодо уповноваженої особи, яка буде нести відповідальність за роботу цієї комісії.

Єдиним дискусійним питанням залишається це звичайно центральний орган виконавчої влади, який буде відповідальним, і структура, в яку буде входити ця уповноважена особа, тому що саме на сьогодні цей законопроект розглядає наше міністерство в тому числі, як мої колеги вірно зазначили, є відповідальність органу виконавчої влади і за формування і реалізацію міжнародного гуманітарного права. У нас це питання дискусійне, є досить

багато аргументів, я би не хотіла формалізувати зараз це обговорення, але, звичайно, ми бачили б інший, скажемо так, центральний орган виконавчої влади, які могли би бути виконавцями, і до складу яких могла би входити безпосередньо ця уповноважена особа.

Всі, хто сьогодні присутній, це всі, хто зацікавлений в запуску цього процесу. Я вже насправді втомилась, і в мене немає ніяких моральних сил для того, щоб продовжувати далі, коментуючи безпосередньо, знову-таки повертаючись до тих учасників нашої зустрічі, пояснювати, чому комісія дотепер не запрацювала, не треба мати ніяких ілюзій про те, що закон запрацював частково, закон не запрацював взагалі, і у виконавчої влади не було можливості зробити таким чином, щоб цей закон був хоча би трошки адаптований до того, і ми на своєму рівні, на рівні нормативно-правових актів підзаконних могли вносити зміни. Відповідно, від того, наскільки швидко ми зможемо зараз внести зміни, які дозволять вже Кабінету Міністрів виконувати покладені на нас зобов'язання, публічні і чисто моральні, тому що за кожним центральним органом виконавчої влади стоять, в першу чергу, люди і виконавці, які не байдужі і зацікавлені в злагодженому процесі. Саме від цих змін прийняття на рівні законопроекту ми зможемо швидше перезапустити цей процес, але повторюю, це знову дуже декларативні форми і для людей, які насправді чекають того, щоб комісія почала працювати в повній мірі, це ніякого значення немає.

Зі своєї сторони, ми максимально підтримуємо законопроект, запропонований Міністерством юстиції. Сподіваюсь, що найближчим часом за допомогою нашого профільного комітету ми зможемо винести на розгляд депутатів зміни і максимально оптимізуємо цей процес.

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пані Інно.

Наступна виступаюча пані Тетяна Мельник, членкиня правління громадської організації "Об'єднання родичів зниклих безвісти осіб "Надія".

МЕЛЬНИК Т. Доброго дня. Мене звуть Тетяна Мельник, і в мене від нашої організації велике до вас прохання.

Справа в тому, що найбільша проблема не в комунікаціях, не в тому, що в нас недостатньо інформації, не в тому, що ми не знаємо до кого звернутись, ми знаємо до кого звернутись і звертаємось ці роки, але нас дуже тривожить ситуація з тим, що комісія не працює. Ми розуміємо, що є там маса всяких причин: фінансових, матеріально-технічних, законодавчих і решта. Ми б дуже хотіли і просили, щоб комісія працювала, тому що поки вона не почне працювати, ми не будемо знати проблем, з якими вона стикнеться протягом розшуку наших рідних і створення реєстру. Час іде, і виходить так, що закон вважається недосконалим, і він не працює для того, щоб запрацювала комісія, але в деяких випадках закон використовується як досконалий і працюючий.

Наразі в нас відбуваються такі речі, що з частин військових або з НГУ наших хлопців зниклих просто виключають із складу частини на підставі цього ж нашого закону 2505, береться розділ восьмий, і нам розповідають, що закон насправді діє для того, щоб звільнити наших хлопців з лав НГУ або ВСУ, а от щоб запрацювала комісія, він недосконалий і він не діє, треба в якусь відповідність привести ці питання. Ми з дорогою душею готові співпрацювати, допомагати, надавати інформацію, але роки ідуть, і знову тепер виходить, що ми чекаємо змін до закону. Чи можлива якась практична робота паралельно з прийняттям змін до закону?

Ми були б дуже вдячні, щоб комісія все-таки якимось чином почала працювати і набирати хоча б інформацію для створення реєстру, щоб ми могли подавати свої заяви, щоб ми бачили якийсь рух. Бо, чесно кажучи, дуже тяжко 3 роки після прийняття закону, і ми весь час чуємо обіцянки, що

ось ми розглянемо, ось ми виправимо, ось він запрацює. А фактично в нашому житті відбуваються не дуже приємні речі на підставі того ж самого закону.

Дякую. У мене все.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пані Тетяно.

Наступний виступаючий пані Валерія Коломієць – заступник міністра юстиції України.

КОЛОМІЄЦЬ В.Р. Колеги, я вас вітаю! Дякую за запрошення.

Насправді сьогодні дуже багато з вас вже говорили з приводу законопроекту, який ми розробили. І що, власне, я б хотіла сказати. В першу чергу, ми маємо розуміти, і повторювати за колегами про те, що ми маємо проблемами і що закон не працює, напевно, буде недоречно. Я хочу сказати абсолютно про інше, що, дійсно, за 3 роки ми побачили недоліки, і всі стейкхолдери майже погоджуються із тим, що, власне, мають відбуватися зміни.

Ми зокрема на чому ґрунтували свій проєкт, яким ми фактично пропонуємо змінити саму архітектуру комісії на Уповноваженого? Це пов'язано із тим, як ми знаємо, що всі органи державної влади мають діяти в рамках як Конституції, так і законів України відповідно до 19-ї статті Конституції України. І зокрема утворення будь-яких дорадчих консультативних органів при центральних органах виконавчої влади це виключна дискреція як Кабінету Міністрів України, так і інших органів центральної виконавчої влади.

І зокрема хочу зазначити, що якраз, власне, обов'язком створити при Кабінеті Міністрів комісію, певний дорадчий орган, фактично вже було нівельовано як Конституцією України, про що Міністерство юстиції ще писало кілька років тому на цей проєкт, так само і фактично це призвело до

колективної безвідповідальності. Оскільки на сьогоднішній момент фактично яка і в чому у нас проблема? Що так, як говорив колега якраз пан Максимченко, що, дійсно, банально чому навіть не може працювати зараз комісія, це якраз через те, що немає матеріально-технічного забезпечення і фактично немає відповідальності, хто б мав здійснювати якусь діяльність для того, аби комісія працювала. І це абсолютно так само можна зрозуміти, оскільки Кабінет Міністрів має утворювати ці подібні органи якраз для того, аби здійснювати свою діяльність. І тому так досить просто завжди сказати, що не передбачено в бюджеті, немає коштів, немає якогось іншого забезпечення.

Тому ми, власне, пропонуємо яку конструкцію? Ми дійсно внесли зміни, зараз обговорювали і обговорюємо їх з нашим основними стейкхолдерами, розуміємо так само групу зауважень, що стосується як того, що ми пропонуємо змінити назву фактично звузивши трохи дію закону, зокрема з представництвом ... *(не чути)* про це говорили. Розуміємо про необхідність передбачення так само питань щодо Криму.

У нас насправді найбільше зараз питання – це питання з приводу того, хто ж буде відповідати, якщо дійсно більшість погоджується на те, що має бути представник, уповноважений секретаріат, хто ж має відповідати за цього, скажемо так, представника. Ми визначили в своєму законопроекті, що це якраз соціальний орган виконавчої влади, який має відповідати за міжнародне гуманітарне право. А ми прекрасно розуміємо, що у нас єдине міністерство в системі органів виконавчої влади, яке здійснює відповідну діяльність. Зараз вже все ж таки ведуться дискусії, де в тому числі є пропозиції з приводу того, щоб цю діяльність здійснювали на базі Міністерства ветеранів.

Ми почули абсолютно резонні, на мою думку, заперечення Олексія Ілляшенка з цього приводу, оскільки дійсно це не їхня політика.

Є так само пропозиції з приводу передачі цих функцій омбудсмену. Зокрема так само почули, в принципі, якраз позицію омбудсмена. Я вважаю, можливо, було б доречно розглянути ще варіант з тим, аби саме ця особа діяла на рівні, як, наприклад, є у нас Уповноважений з гендерних питань або Уповноважений з питань української мови якраз при Кабінеті Міністрів. Чому це навіть, на мою думку, краще, ніж комісія? Тому що секретаріат, він так само має забезпечуватися і фінансуватися саме за рахунок бюджетних коштів Кабінетом Міністрів.

Тому, колеги, ми все ж таки будемо просити підтримати наш законопроект. Ми готові, я бачу навіть з цієї дискусії, що готові всі основні стейкхолдери доопрацьовувати наш проект. Я дуже рада, що так само народні депутати мають свій проект. На жаль, я просто не знаю, насправді не знаю, яка, власне, у вас концепція. І, в принципі, якраз дуже добре, що якщо ми як центральні органи виконавчої влади не підемо з угоди на своєму рівні, а саме на рівні Кабінету Міністрів, з приводу нашого законопроекту, що народні депутати мають абсолютно вже напрацьований законопроект, який, власне, зможе, напевно, вирішити інакшим шляхом, ті проблеми, які зараз перед нами стоять.

Тому, колеги, я дуже усім дякую і прошу все ж таки, щоб ми взяли на себе усі нарешті відповідальність, оскільки вже три роки ми говоримо фактично...

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пані Валеріє.

У нас будуть до вас ще запитання в кінці.

Надаю слово Аллі Макух – керівнику громадської організації "Всеукраїнський громадський рух матерів та родичів учасників АТО "Берегині".

МАКУХ А. Доброго дня, колеги. Хочу сказати: те, що закон не працює, не залишає родичів один на один з цією проблематикою, тому що є організації, до яких ми звертаємося, ми працюємо в тісному контакті з різними міністерствами. Але я хочу сказати про те, що навіть якщо немає реєстру, секретаріат не працює, все одно родичі на місцевому рівні звертаються до облрад і отримують допомогу. І я хочу сказати, що, наприклад, в цьому питанні дуже хороший момент – саме Кривий Ріг, який надає родичам полонених та зниклих безвісти грошову допомогу постійно. Дніпропетровська ОДА запрошує родини полонених та зниклих безвісти до відпочинку в рамках санаторію.

Всі ці моменти працюють. Але те, що неможливо зараз проводити пошуки зниклих безвісти, ну, всі ми розуміємо, що поки не закінчиться війна, напевно, і не буде таких моментів, при яких можливо проводити пошукові дії. Те, що можливо залучати місцеве населення там і в рамках діалогових процесів саме з контактною лінією виходити на перемовини, на діалог і шукати інформацію про зниклих безвісти, це ми можемо робити і зараз.

Те, що наразі немає реєстру зниклих безвісти, але він є у багатьох службах, є у багатьох громадських об'єднаннях, я навіть хочу сказати, що об'єднання "Надія" створили сайт, і туди можуть звернутися усі інші родичі зниклих безвісти, це дуже хороша ініціатива – все-таки вважаємо, що законопроект, якщо будуть внесені зміни, він запрацює, і ми готові допомагати і сподіваємося, що представники родин полонених та зниклих безвісти також будуть залучені до цієї комісії.

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пані Алло.

Надаю слово Тарасу Боргуну – юристу Всеукраїнської громадської організації "Союз "Народна пам'ять".

БОРГУН Т.С. Доброго дня всім! Я хочу сказати, що наша організація ще до моменту як цей закон став законом, тобто до моменту підписання його Президентом, казали, що він не буде працювати. У 2019 році ми подавали пропозиції щодо удосконалення законодавства і отримали позицію від МВС, що не потрібно вносити зміни, і внесення змін лише завадить найскорішій роботі цієї комісії.

Я б хотів більш конструктивно пройтися. Що стосується діяльності комісії, її реєстру, Антон Кориневич дуже влучно виступив і фактично сказав більшість того, що я хотів сказати.

Що стосується комісії, по-перше, є аналог, є Державна міжвідомча комісія у справах увічнення пам'яті жертв війни, політичних репресій при Кабінеті Міністрів, такий саме дорадчий орган. Не було прописано, хто здійснює організаційно-аналітичне забезпечення діяльності цієї комісії, і на той час, колись займався цим Мінрегіон, я думаю, що тут так само можна залишити Кабінету Міністрів визначення, який саме орган буде забезпечувати діяльність цієї комісії.

Коли ми зверталися з пропозиціями, ми пропонували МВС, тобто зараз заступник міністра юстиції Валерія Коломієць пропонувала різні органи. На мій погляд, МВС найбільш підходить під забезпечення діяльності цієї комісії, оскільки фактичний розшук зниклих безвісти будуть здійснювати слідчі Національної поліції, не будь-хто.

Що стосується реєстру. Подивіться уважно закон і самі собі знайдіть відповідь – чи взагалі потрібен цей реєстр. Стаття 19 цього закону, яка аргументує розшук зниклих безвісти, взагалі не передбачає використання цього реєстру. Стаття 26 Закону України про Нацполіцію вже передбачає аналогічний реєстр ведення Нацполіцією. Чи варто його створювати? Там насправді дуже велика кількість дрібних зауважень, ми подавали неодноразово їх. Я сподіваюсь, що у авторів законопроектів наші зауваження є. І я б хотів ще зупинитися на організації роботи пошукових груп.

В статті 1-й, там, де терміни, одразу кілька норм права, правил поведінки, які ускладнюють діяльність пошукових груп. Перше – це створення пошукових груп. Тобто комісія, в якій вже є СБУ, Нацполіція, Міністерство оборони, приймає рішення про створення пошукової групи. І це рішення ще має бути погоджено з Нацполіцією, СБУ і Об'єднаним оперативним штабом ЗСУ. Питання також: чому пошукові групи отримують право збирати інформацію і відомості про зниклих безвісти лише за погодженням з Нацполіцією? Будь-яка особа може це здійснювати абсолютно без будь-якого погодження. Навіщо це робити? Встановлювати контакти з юридичними й фізичними особами на непідконтрольній території також з дозволу комісії. Ну, питання таке: ви ж створили пошукову групу, якісь надали повноваження цим особам, навіщо ускладнювати їх роботу?

І питання також ще, що можливість інших осіб здійснювати пошук, громадських організацій, також обмежено, лише за погодженням з Нацполіцією. Мені здається, що зміни мають бути направлені на те, щоб якомога спростити цей пошук, якомога зробити його найбільш ефективним і сприяти йому, а не створювати якісь штучні бар'єри для його здійснення.

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пане Тарасе.

Надаю слово Олександру Павліченку – Українська Гельсінська спілка з прав людини.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Його немає, здається.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Так, я його теж щось не бачу.

Тоді надаю слово Альоні Луньовій – менеджерці з адвокації Центру прав людини ZMINA.

Будь ласка, пані Альоно.

ЛУНЬОВА А. Вітаю, колеги. Дякую, що ми дуже оперативно, але консолідовано приходимо до того, що закон потребує змін.

Ще два роки тому це питання викликало дискусію, зараз же ніяких дискусій немає, всі кажуть однозначно, що потрібні зміни, і без цих змін до закону не можна досягти розблокування його діяльності.

Зі свого боку, я була долучена до написання першого тексту законопроекту, альтернативного до основного, який був поданий ще 4 роки тому, і, власне, ми, наша організація супроводжувала цей текст, і я знаю, звідки там кожне з проблемних питань, які зараз ми можемо виділяти. Але що ключове? Перше, що той текст був предметом компромісу, і, на жаль, так іноді буває, що тексти не дуже добре потім виглядають після того, як цей компроміс був досягнутий, і політичний в тому числі.

Але щодо ключових питань, які я наразі бачу. Їх три насправді: це – де має бути комісія, в якому ЦОВі чи при якому органі державної влади, друге – це де має бути реєстр і як розблокувати соціальну допомогу родичам осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Що стосується комісії, то, як на мене, позиція, що комісія має бути на базі органу державної влади, який опікується питаннями реалізації міжнародного гуманітарного права, то це ключова теза, з якою наша організація погоджується і підтримує, тому що насправді питання розшуку осіб зниклих безвісти в умовах збройного конфлікту стовідсотково є гуманітарним питанням. Власне, в цій комісії не було б жодного сенсу, якби МВС могло ефективно шукати людей, які зникли безвісти в умовах збройного конфлікту.

І з досвіду Міжнародного комітету Червоного Хреста комісії створюються там, де система розшуку осіб не є ефективною через масові порушення прав людини, через збройну агресію, через різні техногенні катастрофи і тощо. Тому, власне, ситуація, де зникнення безвісти можуть

відбуватися на окупованих територіях, де зникнення безвісти можуть відбуватися внаслідок насильницьких зникнень, воно якраз призводить до того, що нам необхідна комісія, яка знаходиться на базі органу, який не є мілітарним, органу, який може реалізовувати саме гуманітарну складову.

Крім того, те саме стосується реєстру. Чому реєстр не може бути в МВС чи суто в МВС? Тому що це питання розшуку осіб, які знаходяться на окупованих територіях, родичі осіб, які зникли на окупованих територіях не завжди зможуть звертатися до органів розшуку на підконтрольних територіях, МВС зокрема і Нацполіції. Тому, власне, і була така архітектура, що має бути реєстр не на базі МВС, і багато було дискусій ще 2 роки тому, коли існувала робоча група при Міністерстві юстиції, де обговорювалося питання, де має бути цей реєстр, все ж таки зосередилися на тому, що реєстр має бути у того ЦОВУ, у якого і комісія. Власне, це може бути варіантом.

Мені здається, що дуже було б важливо, сьогодні вже пані Інна Драганчук говорила про те, що є багато аргументів, чому це не має бути Мінреінтеграції, і було б дуже важливо таку дискусію провести і почути аргументи: чому це не бути Мінреінтеграції, і здається, це дуже важливо якраз в контексті зміни до законодавства, тому що і Міністерство юстиції, і законопроект, який буде подаватися, скоріш за все, будуть пропонувати все ж таки Мінреінтеграції за це відповідати.

І третє питання щодо розблокування соціальних виплат. Сьогодні немає серед спікерів представників Міністерства соціальної політики, але також весь цей час родичі осіб, які зникли безвісти, не отримують соціальні виплати, які були передбачені законом і за якими багато билися між першим і другим читанням, і видається, що проблема якраз у тому, що закон передбачає неіснуючу фактично довідку, яку треба надати, і Міністерство соціальної політики зараз не нараховує цю пенсію, і тільки зміни до зміни до закону, змінення фактично процедури призначення соціальних виплат має

вирішити цю проблему. І я дуже сподіваюся, що найближчим часом подібний законопроект буде зареєстрований або урядовий – Міністерство юстиції.

І дуже важливо було б мати дискусію, чи дійсно варто замінювати комісію на уповноважений орган секретаріатом відповідним – це така теоретична дискусія, яка також має відбутися. І, звичайно, ми дуже віримо, що парламент такі зміни підтримає для найкращого, найефективнішого запуску комісії і відповідного реєстру і створення ефективної системи розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пані Альоно.

Надаю слово, у нас останній виступаючий, пані Ірина Суслова – народний депутат України восьмого скликання.

Будь ласка, пані Ірино.

СУСЛОВА І.М. Дякую, шановний головуючий, шановні колеги.

Дуже коротко, як член комісії, делегований від Уповноваженого з прав людини, хочу зупинитися саме на тому, з якими проблемами зіштовхнулася сама комісія і як їх можна врегулювати, наше бачення.

Коротко це виглядає так, як ми говорили ще більше півтора року тому, і в тому числі цю пропозицію виносили на першому засіданні нашої комісії. Ми говорили про те, що комісія по суті не зможе функціонувати через недолугий текст закону, який було ухвалено, в силу тих чи інших обставин. А саме: комісія створена на базі Секретаріату Кабінету Міністрів – таким чином вона не фінансується, вона не має приміщень, вона не має доступу до реєстру, вона не може формувати реєстр. Більше того, на це все не закладені кошти, немає штатного розпису і багато-багато інших проблем, про які ми говорили на першому засіданні, але, на жаль, не були почутими.

І в рамках нашої роботи ми зіштовхнулися з тим, що комісія наче і є, але по суті вона не функціонує або функціонує чисто декларативно, ухвалюючи зміни до положення або розробляючи положення. Таким чином, ми по факту паралізували і окремі органи, і роботу окремих людей, які делеговані від профільних міністерств як суб'єктів подання членів комісії. Тому що вони витрачають свій час, але, на жаль, ефективно працювати не можуть.

Але зрештою давайте повернемося до того, як можна врегулювати всі ці проблеми, про які я зазначила, і про які зазначив голова комісії, і в тому числі люди, які представляють організації, і в тому числі мають родичів, які мають статус зниклих безвісти. Це можна врегулювати виключно шляхом внесення змін. І я би схилилася до того, що ці зміни мали би бути про створення комісії при центральному органі виконавчої влади, який безпосередньо несе відповідальність, і в положенні якого зазначено роботу з питаннями міжнародного гуманітарного права. Тому що комісія, яка пов'язана з особами, зниклих безвісти, це безпосередньо гуманітарні питання. І ми обговорювали також і дискутували з цього приводу, чому не може бути ця комісія створена на базі Служби безпеки України або на базі Міністерства внутрішніх справ. І в принципі дійшли згоди з колегами з профільних міністерств, що так, це має бути на базі міністерства, яке відповідальне за міжнародне гуманітарне право.

Друге питання – це реєстр. І необхідно формувати реєстр з усіх суб'єктів, які мають доступ до інформації, в тому числі збирати інформацію від представників громадських організацій, які профільно займаються цими питаннями. І тільки тоді, коли комісія, реєстр, пошукові групи, соціальний захист, все це буде координуватися одним органом, який буде знаходитися при профільному органі, який за це відповідає, в нашому випадку це міністерство, в межах якого і в компетенції якого вирішувати питання, які

пов'язані з міжнародним гуманітарним правом, ми зможемо врегулювати ці питання.

Хочу зазначити, і тому я схильюсь до того, що мають бути внесені зміни до закону, які будуть передбачати всі ті речі, про які щойно було зазначено. Тоді буде фінансування, тоді буде фактично можливість здійснення нормальної роботи цієї комісії із долученням всіх профільних міністерств.

І, до речі, тут ще питання суб'єктів. Ми також би пропонували внесення змін до переліку тих суб'єктів, які сьогодні є представлені в комісії. В тому числі необхідно залучити за погодженням і за згодою окремо представників громадських організацій, міжнародні організації для того, щоб дискусія була більш ефективною.

І ще я хотіла би зазначити аргумент, чому ми не можемо, мені видається, розглядати питання створення уповноваженого, окремої людини як уповноваженого при якомусь центральному органі виконавчої влади. Тому що, колеги, давайте говорити відверто, коли ми говоримо про Офіс Уповноваженого з прав людини, ми говоримо про суб'єкт, який зазначено в Конституції, який має штатний розпис, який має структурні підрозділи по країні. Коли ми говоримо про уповноважену особу, ми говоримо про одну людину! Це не зможе ефективно функціонувати і збирати інформацію.

Тут важливо що? Мати одне міністерство, одну структуру, в межах якої буде відбуватись вся координація роботи для того, щоб вона була системна, зібрана і ефективна, інакше ми будемо мати те, що сьогодні. Ми дамо надію родичам, дамо надію, але не зможемо це зреалізувати, тому що просто не зможемо цю роботу скоординувати.

Тому я би бачила це так, і величезне прохання при напрацюванні змін, я сподіваюсь, що і Міністерство юстиції дослухається до наших аргументів, а таких аргументів сьогодні було дуже багато, в тому числі і пан Антон Кориневич говорив, і звичайно, необхідно внести питання Криму в

оновлений текст законопроекту, тому що ми сьогодні в положення комісії його внесли, але насправді в законі це питання не відображене, тобто є над чим працювати. Я сподіваюсь, що позиція буде консолідована, що ми почуємо один одного і зрештою внесемо зміни, які будуть підтримані парламентом найближчим часом, тому що затягувати процес вже більше немає куди.

Дякую за увагу.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пані Ірино.

Шановні колеги, ми якраз переходимо до обговорення. Дякую всім виступаючим.

У мене зразу буде запитання до пані Валерії Коломієць, яка сказала з приводу законопроекту щодо змін. Хотілось би почути, коли ви очікуєте, що Кабінет Міністрів буде вносити його в зал або принаймні реєструвати, пані Валеріє.

КОЛОМІЄЦЬ В. Дуже дякую, пане Дмитре, за запитання.

Я би хотіла ще уточнити якраз щодо закону, що коли ми говоримо про уповноваженого, ми не говоримо про одну людину. Ми взяли за приклад ту інституцію, яка існує в Міністерстві юстиції. Так, у нас є секретаріат Уповноваженого представництва в Європейському суді з прав людини, просто це заступник міністра, який має свій секретаріат, апарат. І ми фактично пропонуємо таку ж саму модель щодо секретаріату уповноваженого, який би займався, для прикладу, як ми пропонуємо, якраз питаннями осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Відповідаючи на ваше запитання, хочу сказати, що зараз ми якраз погоджуємо цей законопроект. В принципі, оскільки ми цей законопроект розробляємо не просто, тому що Міністерство юстиції, як ви знаєте, навіть не член комісії насправді. Ми його розробляємо виключно на виконання

доручення віце-прем'єр-міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, і це доручення зараз на виконання продовжено, наскільки мені пам'ять не зраджує, здається, до кінця цього тижня. Якщо ми не будемо продовжувати для погодження з іншими центральними органами виконавчої влади, ми фактично плануємо вносити на розгляд Кабінету Міністрів на наступному тижні. Але я хочу сказати ще раз, що, як ви бачите, шановні парламентарі, що в нас немає наразі поки що єдиної позиції з приводу того, в якому саме органі центральної влади має, власне, цей секретаріат і уповноважений міститись.

Наша пропозиція, на якій буде настоювати все ж таки Міністерство юстиції, що це має бути центральний орган виконавчої влади, який відповідає за міжнародне гуманітарне право.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую.

Ми з такою позицією теж погоджуємось, і саме на базі центрального органу виконавчої влади, конкретно міністерства, потрібно буде створювати цю комісію. Для нас абсолютно, принаймні для мене особисто, це абсолютно логічно, і Міністерство з питань реінтеграції – це було б те міністерство, на базі якого можна було це зробити. Знову ж таки, я чому задаю це запитання, ми як народні депутати, у нас є два варіанти: або чекати, коли ви вносите і дивитись і вносити або альтернативний, або не чекати вас, а з самого початку вносити, і вже ви будете висловлювати свою позицію щодо поданого народними депутатами законопроекту.

Але що найцікавіше, з самого початку, як тільки була створена комісія, а це те, про що казала пані Ірина Суслова як делегований представник нашого комітету, ми заявляли, що комісія не буде працювати. Чомусь повинно було пройти півтора року, щоб всі побачили, що вона дійсно не запрацює, і тепер ми знову прийшли до того, на чому наголошував наш комітет: давайте вносити зміни до діючого закону.

Дякую, шановні колеги.

На даний час у мене записались три людини. Да, пані Валеріє, ви будете четверта, я побачив вашу руку. Прошу вас знову ж таки дотримуватись регламенту. Для обговорення, щоб всі бажаючі могли висловити свою позицію, у нас по 2 хвилини, тому максимально по темі коротко. На даний час чотири людини – це Євгеній Ярошенко, потім у нас Микола Герасименко, Ядвіга Лозинська і пані Валерія Коломієць.

Отже пан Євгеній Ярошенко, будь ласка.

ЯРОШЕНКО Є. Добрий день! Шановний Дмитре Валерійовичу, дякую дуже за можливість взяти участь в цій дискусії.

Мене звати Євгеній Ярошенко, я представляю громадську організацію "КримSOS". Наша організація з початку окупації Криму займається питаннями насильницьких зникнень, зокрема всіляко піднімається питання на різних національних і міжнародних майданчиках, і тому для нас дуже важливо, щоб закон був прописаний таким чином, щоб органи державної влади могли належним чином здійснювати пошук осіб, зниклих безвісти в Криму, і належним чином розслідувати всі ці випадки.

Я би хотів дещо конкретизувати тези, які зазначив Антон Кориневич щодо того, де можна змінити закон, щоб прописати Крим. Насамперед, у першій статті там, де іде визначення пошукової групи, тут зазначено "тимчасово окуповані території Донецької та Луганської областей", але чомусь не зазначено АРК і місто Севастополь. Доречно було б це дописати.

Також наприкінці першої частини визначення "збройний конфлікт" містить логічну, як на мене, невідповідність. Тут ідеться посилення на Женевські конвенції і посилення на Закон про особливості державної політики і забезпечення суверенітету в ОРДЛО. Якщо ми відкриємо Женевські конвенції, то ми побачимо, що під збройним конфліктом також розуміється як ситуація окупації навіть тоді, коли не відбуваються бойові дії.

Тому необхідно, як на мене, доречно тут змінити, щоб уникнути такої логічної невідповідності.

Крім того, в 3-й статті, де сфера дії закону, також доречно було б прописати ситуацію окупації. Наступне, в статті 10 також ситуацію окупації можна було б дописати в пункт другий, коли мова іде про участь в антитерористичній операції, під час воєнних дій.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пане Євгене. Письмові пропозиції щодо змін надсилайте, будь ласка, на електронну адресу комітету, ми все це читаємо.

Отже, наступний, хто записався, Микола Герасименко – представник Міністерства оборони.

ГЕРАСИМЕНКО М. Доброго дня, пане Дмитре, доброго дня, колеги! Хочу відмітити спочатку два позитивних моменти. Перше – це те, що комісія почала працювати. Слава богу! І робота цієї комісії все-таки довела, що закон, який прийнятий, яким ми зараз керуємось, він є дуже і дуже недосконалий. І другий позитивний момент – це те, що Міністерство юстиції з великою відповідальністю підійшло до виконання доручення Кабінету Міністрів, на нашу думку, відпрацювало, значний пласт роботи зробило по внесенню змін. Ми підтримали без зауважень запропонований законопроект, підтримали також без зауважень продовження терміну доопрацювання цього законопроекту. Чому? Тому що навіть п'ятнична нарада, яка відбулась, робоча нарада, за ініціативи Міністерства юстиції, вказала, що роботи над доопрацюванням цього законопроекту ще багато.

Зважаючи на це, у мене є, пане Дмитре, одне прохання. І, можливо, якщо ми домовимось, якщо ми спільно прийдемо до такої думки, внести в рішення сьогоднішнього "круглого столу" пропозицію про те, що зараз комісією разом з Міністерством оборони, так сталося, відпрацьовується Положення про комісію. Але зважаючи на те, що нинішнє розроблене

Положення, другий варіант уже цього Положення, воно базується на законопроекті старому, в який ми зараз вносимо зміни, і навіть якщо ми приймемо цей законопроект, це Положення з внесенням змін до закону практично доведеться переробляти. А тому зараз багато центральних органів виконавчої влади, багато громадських організацій працюють над розробкою Положення, вносять зміни, пропозиції, ми їх обробляємо, подаємо на комісію, комісія знову буде узагальнювати, голосувати. Комісія працює, органи працюють, громадські організації працюють. Працюють над тим, що через певний час, ми сподіваємося, через короткий час, буде вже абсолютно неактуальним.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пане Миколо.

Будь ласка, пані Ядвіга Лозинська.

ЛОЗИНСЬКА Я. Шановні колеги, мене зовуть Ядвіга Лозинська, я – голова організації "Об'єднання рідних зниклих безвісти "Надія" і сама мама зниклого безвісти. І хочу сказати практичні ради для дії комісії. По-перше, лунали голоси про те, щоб передати займатися розшуками Національній поліції. Я сама це особисто пройшла, коли з серпня 2014 року проводилися розшукові дії і всі слідчі, тоді була міліція, потім поліція, вони казали, що ми розшукувати на тій території не можемо. Це перше. Для чого наступати на ті ж граблі, не зрозуміло.

По-друге, моя точка зору, що комісія не працює, хоча роздають, типу працює. Комісія зовсім не працює. Те, що вона, там, збирається – це таке... А вона не працює, тому що "нам или шашечки, или ехать". У нас немає ніяких ще наробок. І тому я вважаю, що комісія не має повноважень. Я була на міжнародній конференції по зниклим безвісти в Сараєві в 2018 році, там всі комісії мали статус не нижче заміністра. І тому, якщо голова комісії, він не може працювати, його не допускають, він не може навіть вирішити... 16

грудня 2020 року його вибрали, і нам надавали відповідь офіційну, що він недопущений до роботи через те, що він проходить спеціальну перевірку, але ми ж розуміємо, що це просто відписка. Тому прошу взяти це все до уваги, прийняти його на роботу, і я як бухгалтер можу вам сказати, якщо людина написала заяву про...

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пані Ядвіго.

Будь ласка, пані Валерія Коломієць.

КОЛОМІЄЦЬ В. Дуже дякую, пане Дмитре.

Насправді я б хотіла лише ремарку сказати з приводу вашого зауваження, що для вас як для парламентарів чому важливо розуміти ці строки. Я хочу сказати, що те, що ми подамо наш законопроект, не означає, що ми 100 відсотків зможемо домовитись на рівні Кабінету Міністрів, і тому я би все ж таки просила, розуміючи, що ви будете приймати рішення, власне, так як ви будете приймати рішення, але я б просила все ж таки надати можливість Кабінету Міністрів проявити свою ініціативу і в разі, якщо дійсно за кілька тижнів, а це дійсно буде питання вирішено максимум два-три тижні, ми побачимо, що Кабінет Міністрів все ж таки не в спроможності домовитись між собою, органи центральної виконавчої влади не можуть домовитися з приводу внесення тих змін, які ми ініціювали і доробили разом з іншими стейкхолдерами, тоді дійсно передати, взяти ініціативу на себе і вирішити це питання. Я думаю, що насправді це буде не дуже хорошим пасом щодо нас, тому що ми розуміємо, що все ж таки ініціатива законопроекту – це так само і можливість більше впливати на нього. Якщо народні депутати все ж таки візьмуть на себе цю ініціативу, тоді просто Кабінет Міністрів буде виконувати те, що якраз народні депутати і приймуть. Тому я все ж таки надіюсь, що ми це зробимо і досягнемо консолідованої позиції, і прошу нас підтримати в цьому.

Дуже вам дякую.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, пані Валеріє.

Я для того і запитую щодо строків, щоб розуміти, бо якщо створена комісія не працює півтора року, то люди, розуміючи це, задають запитання, в першу чергу, народним депутатам, тому абсолютно два-три тижні нічого не вирішують, і ми готові ще почекати. Я маю надію, що все ж таки місія Прем'єр-міністра для того, щоб між собою міністерства узгоджували свої позиції, тому ми все ж таки чекаємо, що буде подання від Кабінету Міністрів. Якщо ми з вами будемо дивитись, що протягом трьох тижнів його немає, то народні депутати, розуміючи проблематику, будуть вносити свій законопроект, щоб просто потім Кабмін не надавав у своїх висновках, що парламентарі взяли на себе ініціативу, а ми от розробляли і тільки хотіли вносити, а тут народні депутати внесли свій.

Дякую, колеги.

У мене на даний час немає більше бажаючих на виступ. Дякую всім за те, що сьогодні знайшли можливість обговорити дуже важливе питання, яке хвилює багатьох людей, і, в першу чергу, хотів би наприкінці нашого заходу підкреслити, що саме держава Україна повинна взяти на себе і нести відповідальність щодо зниклих осіб, які зникли внаслідок збройної агресії з боку Російської Федерації, підтримувати як морально, так і фінансово членів родин, надавати їм юридичний і правовий статус. Якраз цим і повинна займатись визначена комісія, і прийняти законопроект.

Як ми сьогодні згадували, сьогодні рівно три роки, як був проголосований цей законопроект. Ми побачили, що, на жаль, він фактично не працює. Тому найближчим часом... Мені дуже приємно, що навіть в такому прямому ефірі ми з представником профільного міністерства, Мін'юстом, з пані Валерією Коломієць перед вами визначали чіткі строки,

щодо яких буде поданий законопроект, або, якщо не поданий, то подають його народні депутати.

Дуже вам дякую.